

NBP

Narodowy Bank Polski

Październik 2019 r.

Polityka sprawowania przez Narodowy Bank Polski nadzoru systemowego w zakresie systemu płatniczego

Październik 2019 r.

Polityka sprawowania przez Narodowy Bank Polski nadzoru systemowego w zakresie systemu płatniczego

Opracował: Departament Systemu Płatniczego

Spis treści

Wstęp	4
1. Cele sprawowania nadzoru systemowego	6
2. Zakres sprawowania nadzoru systemowego	7
3. Podstawy sprawowania nadzoru systemowego	8
3.1. Systemy płatności	8
3.2. Schematy płatnicze	12
3.3. Usługa acquiringu	14
3.4. Systemy rozrachunku papierów wartościowych	16
3.5. Systemy rozliczeń papierów wartościowych	19
4. Kryteria oceny	23
5. Narzędzia sprawowania nadzoru systemowego	24
6. Informacja o sprawowaniu nadzoru systemowego	26
Spis skrótów	27
Wykaz załączników	29
Załącznik nr 1	30
Załącznik nr 2	36
Załącznik nr 3	37

Wstęp

Nadzór systemowy (*oversight*) nad systemem płatniczym koncentruje się na funkcjonowaniu systemów płatności, schematów płatniczych, systemów rozliczeń i systemów rozrachunku papierów wartościowych oraz świadczeniu usługi *acquiringu* przez krajowe instytucje płatnicze. Rola NBP w sprawowaniu nadzoru systemowego polega na dokonywaniu oceny wniosków podmiotów, które zamierzają prowadzić działalność w powyższym zakresie lub dokonać zmian w prowadzonej działalności, pozyskiwaniu bieżących informacji od podmiotów prowadzących tę działalność, dokonywaniu oceny tej działalności oraz podejmowaniu działań na rzecz wprowadzania niezbędnych zmian w sposobie funkcjonowania ww. systemów i schematów oraz świadczenia usługi *acquiringu*. NBP dokonuje wspomnianych ocen, biorąc pod uwagę kryteria zgodności z przepisami prawa oraz mając na celu zapewnienie sprawności i bezpieczeństwa działalności. Zapewnienie sprawności i bezpieczeństwa funkcjonowania całego systemu płatniczego pozwala NBP realizować zasadnicze zadania, jakie zostały powierzone bankowi centralnemu lub wynikają z podstawowego celu działalności NBP, jakim jest utrzymanie stabilnego poziomu cen.

Polityka sprawowania przez Narodowy Bank Polski nadzoru systemowego w zakresie systemu płatniczego (Polityka) kierowana jest przede wszystkim do podmiotów, które prowadzą systemy podlegające nadzorowi systemowemu, tj. operatorów systemów płatności, systemów rozrachunku papierów wartościowych i systemów rozliczeń papierów wartościowych, podmiotów prowadzących schematy płatnicze (organizacji płatniczych) oraz podmiotów prowadzących działalność w charakterze krajowej instytucji płatniczej świadczącej usługę *acquiringu*. W celu zapewnienia sprawności i bezpieczeństwa systemu płatniczego podmioty prowadzące systemy podlegające nadzorowi systemowemu powinny zastosować standardy wypracowane na poziomie międzynarodowym, z których najważniejsze zawarte są w dokumencie *Zasady dotyczące infrastruktury rynków finansowych*¹ (*Zasady*). Dokument ten składa się z części opisującej szczegółowe wytyczne oceny elementów infrastruktury rynku finansowego (IRF) pod względem poszczególnych zasad (ich wykaz zawiera załącznik nr 1) oraz odpowiedzialność banków centralnych (zakres tej odpowiedzialności zawiera załącznik nr 2). Standardy skierowane do IRF zostały ponadto zawarte w regulacjach unijnych, w tym w szczególności w dyrektywach PSD²

¹ *Principles for financial market infrastructures* (PFMIs), CPSS-IOSCO (obecnie CPMI-IOSCO), kwiecień 2012 r.

<http://www.bis.org/cpmi/publ/d101a.pdf>

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego zmieniająca dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylająca dyrektywę 2007/64/WE (Dz. Urz. UE L 337 z 23.12.2015 r., str. 35).

i MiFID³ oraz rozporządzeniach MiFIR⁴, EMIR⁵ i CSDR⁶, a także regulacjach i standardach Europejskiego Banku Centralnego (EBC), tj. dokumentach *Polityka Eurosystemu w zakresie nadzoru systemowego*⁷ oraz *Zaktualizowane ramy nadzorcze dla systemów płatności detalicznych*⁸.

NBP, realizując swoją politykę w zakresie sprawowania nadzoru nad systemem płatniczym, kieruje się zasadą przejrzystości, wypracowaną w oparciu o prawo polskie, jak również korzysta z najlepszej praktyki międzynarodowej. Na szczególną uwagę zasługuje odpowiedzialność, która została określona w *Zasadach* i jest skierowana m.in. do banków centralnych sprawujących nadzór systemowy. Wypełnienie tej odpowiedzialności ma zapewnić skuteczność realizacji celu określonego przez *Zasady*, jakim jest zapewnienie efektywnego nadzoru nad systemem płatniczym. Zgodnie z zakresem odpowiedzialności banki centralne powinny jasno określić i podać do publicznej wiadomości kryteria stosowane do identyfikacji podmiotów prowadzących systemy objęte nadzorem systemowym, ujawnić swoją politykę w obszarze nadzoru systemowego, a także powinny przyjąć *Zasady* i skutecznie je stosować w ramach sprawowanego nadzoru. W świetle powyższego należy wskazać, że niniejszy dokument ma na celu przedstawienie sposobu sprawowania nadzoru systemowego, który wynika z aktów prawa powszechnie obowiązującego, jak również standardów, którymi NBP kieruje się przy wykonywaniu swoich zadań w tym zakresie, a które określone są przez Bank Rozrachunków Międzynarodowych (BIS), Międzynarodową Organizację Komisji Papierów Wartościowych (IOSCO) oraz przez EBC.

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniająca dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE (Dz. U. UE L 173 z dnia 12.06.2014 r., str. 349).

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 600/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. U. UE L 173 z dnia 12.06.2014 r., str. 84).

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji (Dz. Urz. UE L 201 z dnia 27.07.2012 r., str. 1).

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 909/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie usprawnienia rozrachunku papierów wartościowych w UE i w sprawie centralnych depozytów papierów wartościowych oraz zmiany dyrektywy 98/26/WE, dyrektywy 2014/65/UE oraz rozporządzenia (UE) Nr 236/2012 (Dz. Urz. UE L 257 z dnia 28.08.2014 r., str. 1).

⁷ *Eurosystem Oversight Policy Framework*, EBC, lipiec 2016 r.

<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/eurosystemoversightpolicyframework201607.en.pdf?91ca9f2f1d0fe85eced1fb2194be5660>

⁸ *Revised oversight framework for retail payment systems*, EBC, luty 2016 r.

<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/revisedoversightframeworkretailpaymentsystems201602.en.pdf?bc332d9a718f5336b68bb904a68d29b0>

1. Cele sprawowania nadzoru systemowego

System płatniczy tworzy swoisty system naczyń połączonych. Dysfunkcja jednego z elementów systemu płatniczego może, na zasadzie efektu domina, negatywnie przełożyć się na funkcjonowanie innych jego elementów, a także na stabilność całego systemu finansowego lub poszczególnych instytucji i rynków finansowych. Najdalej idącym skutkiem nieprawidłowości funkcjonowania systemu płatniczego może być negatywny wpływ tych niepożądanych zjawisk na gospodarkę realną i jej uczestników. Z tego względu głównymi celami sprawowania przez NBP nadzoru systemowego są:

- zapewnienie sprawnego i bezpiecznego funkcjonowania systemu płatniczego,
- zapewnienie zgodności zasad funkcjonowania nadzorowanych systemów, schematów i usług z przepisami prawa.

Realizacja powyższych głównych celów nadzoru systemowego przyczynia się do prawidłowego wypełniania zadań NBP, określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2013 r. poz. 908, z późn. zm.), tj. w szczególności:

- organizowania rozliczeń pieniężnych (art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy o NBP),
- działania na rzecz stabilności krajowego systemu finansowego (art. 3 ust. 2 pkt 6a ustawy o NBP).

Zgodnie z art. 3 ust 2 pkt 8 ustawy o NBP, do zadań NBP należy wykonywanie innych zadań określonych ustawami. Ustawy te przyznają NBP liczne kompetencje, które współokreślają formalne ramy uprawnień NBP w zakresie nadzoru systemowego.

2. Zakres sprawowania nadzoru systemowego

Nadzór systemowy obejmuje następujące elementy infrastruktury rynku finansowego, które mają wpływ na funkcjonowanie przepływu pieniądza w gospodarce:

- 1) systemy płatności w rozumieniu art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami (Dz. U. z 2016 r. poz. 1224, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o ostateczności rozrachunku”,
- 2) schematy płatnicze w rozumieniu art. 2 pkt 26a ustawy dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1572, z późn. zm.),
- 3) usługę *acquiringu* w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy o usługach płatniczych,
- 4) systemy rozrachunku papierów wartościowych prowadzone przez:
 - a) centralne depozyty papierów wartościowych (CDPW) w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia CSDR,
 - b) Krajowy Depozyt, o którym mowa w art. 48 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2016 r. poz. 1636, z późn. zm.), jak również przez spółkę, której Krajowy Depozyt przekazał wykonywanie czynności z zakresu zadań, o których mowa w art. 48 ust. 1 pkt 6 tej ustawy,
 - c) NBP na podstawie art. 45c ustawy o obrocie instrumentami finansowymi,
 - d) izby rozrachunkowe, o których mowa w art. 68a ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi,
- 5) systemy rozliczeń papierów wartościowych prowadzone przez:
 - a) kontrahentów centralnych (CCP) w rozumieniu art. 2 pkt 1 rozporządzenia EMIR,
 - b) Krajowy Depozyt, o którym mowa w art. 48 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, jak również przez spółkę, której Krajowy Depozyt przekazał wykonywanie czynności z zakresu zadań, o których mowa w art. 48 ust. 2 tej ustawy, niebędącą CCP,
 - c) izby rozliczeniowe, o których mowa w art. 68a ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.

W zakresie podmiotów stanowiących infrastrukturę rynku finansowego Zasady wymieniają także repozytoria transakcji. Nadzór nad tymi podmiotami sprawowany jest na podstawie rozporządzenia EMIR przez Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (European Securities and Markets Authority – ESMA). Nie są one zatem objęte nadzorem systemowym NBP.

3. Podstawy sprawowania nadzoru systemowego

3.1. Systemy płatności

3.1.1. Podstawy prawne i źródła standardów sprawowania nadzoru systemowego

Zgodnie z art. 16 ustawy o ostateczności rozrachunku, począwszy od dnia 1 stycznia 2002 r., Prezes NBP sprawuje nadzór nad systemami płatności. W związku z tym prowadzenie systemu płatności, z wyjątkiem systemów prowadzonych przez NBP, wymaga zezwolenia Prezesa NBP. Zezwolenie Prezesa NBP jest również konieczne do wprowadzania zmian w zasadach funkcjonowania systemów płatności.

Punktem odniesienia przy ocenie systemów płatności, według kryteriów określonych w dalszej części niniejszego materiału, są przepisy prawa krajowego, ogólnie przyjęte standardy międzynarodowe (m.in. autorstwa CPSS-IOSCO⁹) oraz wymagania Unii Europejskiej (w szczególności tworzone przez EBC). Źródłami standardów wykorzystywanych w tym zakresie przez NBP są następujące regulacje i wytyczne:

- regulacje podstawowe:
 - 1) ustawa o ostateczności rozrachunku, wraz z aktami wykonawczymi,
 - 2) ustawa o usługach płatniczych, wraz z aktami wykonawczymi,
- wytyczne uzupełniające:
 - 3) *Zasady*, w części dotyczącej systemów płatności,
 - 4) *Zasady dotyczące infrastruktury rynków finansowych: Zasady przekazywania informacji i metodologia oceny*¹⁰ (*Zasady – metodologia oceny*), w części dotyczącej systemów płatności,

⁹ Dokumenty opracowane przez działający przy Banku Rozrachunków Międzynarodowych Komitet ds. Systemów Płatności i Rozrachunku (*Committee on Payment and Settlement Systems*, CPSS (w czerwcu 2014 r. CPSS przyjął nazwę *Committee on Payments and Market Infrastructures* (CPMI)) oraz Komitet Techniczny Międzynarodowej Organizacji Komisji Papierów Wartościowych (*Technical Committee of the International Organization of Securities Commissions*, IOSCO).

¹⁰ *Principles for financial market infrastructures: Disclosure framework and Assessment methodology*, CPSS-IOSCO (obecnie CPMI-IOSCO), grudzień 2012 r. <http://www.bis.org/cpmi/publ/d106.pdf>

- 5) Stosowanie zasad dotyczących infrastruktury rynków finansowych do infrastruktury rynków finansowych prowadzonej przez banki centralne¹¹,
- 6) Zaktualizowane ramy nadzorcze dla systemów płatności detalicznych¹²,
- 7) Wymagania nadzoru systemowego względem powiązań pomiędzy systemami płatności detalicznych¹³,
- 8) Wytyczne w zakresie bezpieczeństwa infrastruktury rynków finansowych w cyberprzestrzeni¹⁴,
- 9) Wymagania nadzorcze w zakresie odporności cybernetycznej dla infrastruktur rynku finansowego¹⁵¹⁶.

Podmiotom, które zamierzają wystąpić o uzyskanie zezwolenia Prezesa NBP na prowadzenie systemu płatności lub zmianę zasad funkcjonowania prowadzonego systemu płatności, udostępniona jest *Ankieta dla systemów płatności*. Wykorzystanie przez wnioskodawcę ankiety ma na celu usprawnienie procesu wydania decyzji przez Prezesa NBP.

3.1.2. Klasyfikacja systemów płatności

Dla potrzeb sprawowania nadzoru systemowego systemy płatności dzieli się na¹⁷:

- 1) systemowo ważne systemy płatności:
 - wysokokwotowych,
 - detalicznych,
- 2) istotne systemy płatności detalicznych,

¹¹ *Application of the Principles for financial market infrastructures to central bank FMIs*, CPMI-IOSCO, sierpień 2015 r., <http://www.bis.org/cpmi/publ/d130.pdf>

¹² *Revised oversight framework for retail payment systems*, EBC, luty 2016 r. <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/revisedoversightframeworkretailpaymentsystems201602.en.pdf?bc332d9a718f5336b68bb904a68d29b0>

¹³ *Oversight expectations for links between retail payment systems*, EBC, listopad 2012 r. <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/eurosystemconsultation-oversightexpectations-rps-201211en.pdf?be0f7a7ccf83adbd00c8b865438e697a>

¹⁴ *Guidance on cyber resilience in financial market infrastructures*, CPMI-IOSCO, czerwiec 2016 r., <http://www.bis.org/cpmi/publ/d146.pdf>

¹⁵ *Cyber resilience oversight expectations for financial market infrastructures*, EBC, grudzień 2018 r., https://www.ecb.europa.eu/paym/pdf/cons/cyberresilience/Cyber_resilience_oversight_expectations_for_financial_market_infrastructures.pdf

¹⁶ Dokument *Wymagania nadzorcze w zakresie odporności cybernetycznej dla infrastruktur rynku finansowego* określa trzy poziomy oczekiwania nadzorczych: rozwojowy (ang. *evolving*), zaawansowany (ang. *advancing*) oraz innowacyjny (ang. *innovating*). W odniesieniu do nadzorowanych systemów płatności, NBP stosuje wytyczne określone na poziomie rozwojowym w dokumencie *Wymagania nadzorcze w zakresie odporności cybernetycznej dla infrastruktur rynku finansowego*.

¹⁷ Klasyfikacja została przygotowana w oparciu o następujące dokumenty EBC: *Polityka Eurosystemu w zakresie nadzoru systemowego* oraz *Zaktualizowane ramy nadzorcze dla systemów płatności detalicznych*.

3) pozostałe systemy płatności detalicznych.

Kwalifikacja systemu nowotworzonego albo już istniejącego do jednej z ww. kategorii następuje w oparciu o indywidualną ocenę NBP, w której brane pod uwagę są następujące kryteria:

- 1) zakres oddziaływania na rynek finansowy – rozmiary systemu i powiązane z tym ryzyko finansowe dla jego uczestników i systemu finansowego jako całości,
- 2) poziom penetracji rynku – miara względnej wagi systemu dla polskiego systemu płatniczego,
- 3) obszar oddziaływania – transgraniczny charakter systemu w zakresie zasięgu i rozmiarów potencjalnego negatywnego oddziaływania w razie nieprawidłowego funkcjonowania,
- 4) przeprowadzanie rozrachunków dla innej IRF – zakres wertykalnych powiązań międzyinstytucjonalnych.

Do kategorii systemowo ważnych systemów płatności zalicza się:

- 1) systemy płatności wysokokwotowych,
- 2) system płatności detalicznych, który stanowi największy system pod względem liczby realizowanych zleceń płatniczych w ramach systemów płatności detalicznych,
- 3) inne systemy, których zakres możliwych zakłóceń jest istotny z punktu widzenia stabilności krajowego systemu finansowego, biorąc pod uwagę kryteria określone powyżej.

Do kategorii istotnych systemów płatności detalicznych zalicza się system płatności, którego udział w liczbie zleceń płatniczych realizowanych w systemach płatności detalicznych w danej walucie wynosi co najmniej 25%.

System płatności, który nie spełnia warunków uznania go za systemowo ważny system płatności albo istotny system płatności detalicznych, klasyfikuje się do kategorii pozostałych systemów płatności detalicznych.

Lista systemów płatności wraz z ich klasyfikacją jest publikowana na stronie internetowej NBP¹⁸.

¹⁸ Lista systemów płatności jest opublikowana na stronie internetowej <http://www.nbp.pl/systemplatniczy/nadzor/lista-systemow-i-schematow.pdf#page=1>

3.1.3. Wymagania wynikające z *Zasad* dla poszczególnych kategorii systemów płatności

NBP stosuje do oceny systemów płatności standardy zawarte w dokumencie *Zasady* w stopniu i zakresie zależnym od kwalifikacji systemu. W związku z powyższym do oceny:

- systemów płatności ważnych systemowo zastosowanie mają zasady nr 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 12¹⁹, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22 i 23;
- istotnych systemów płatności detalicznych zastosowanie mają zasady nr 1, 2, 3, 8, 9, 13, 15, 17, 18, 21, 22 i 23;
- pozostałych systemów płatności zastosowanie mają zasady nr 1, 2, 3, 8, 13, 17, 18, 21 i 23.

Listę zasad mających zastosowanie do systemów płatności zawiera załącznik nr 3.

3.1.4. Wymagania sprawozdawcze dla systemów płatności

Zgodnie z art. 18 ust. 6a ustawy o ostateczności rozrachunku,²⁰ podmiot prowadzący system płatności zobowiązany jest do przekazywania:

- 1) danych dotyczących bieżącego funkcjonowania systemu płatności, cyklicznie albo po wystąpieniu określonego zdarzenia,
- 2) informacji o incydentach.

Szczegółowy zakres obowiązków sprawozdawczych określono w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 28 czerwca 2019 r. w sprawie funkcjonowania systemu płatności (Dz. U. z 2019 r. poz. 1376).

Podmiotom prowadzącym systemy płatności udostępnione są *Wytyczne w zakresie obowiązków sprawozdawczych podmiotów prowadzących systemy płatności*, wraz ze wzorami formularzy, które umożliwiają wypełnienie obowiązków sprawozdawczych wobec NBP, wynikających z przedmiotowego rozporządzenia.

¹⁹ Zasada 12 ma zastosowanie wyłącznie do systemów płatności wysokokwotowych, w których występuje rozrachunek oparty na wymianie wartości.

²⁰ Poza sprawozdawczością wynikającą z ustawy o ostateczności rozrachunku, podmioty prowadzące systemy płatności przekazują do NBP dane sprawozdawcze na potrzeby prowadzenia analiz polskiego systemu płatniczego.

3.2. Schematy płatnicze

3.2.1. Podstawy prawne i źródła standardów sprawowania nadzoru systemowego

Zgodnie z art. 14 ust. 2 ustawy o usługach płatniczych, począwszy od dnia 8 lutego 2017 r., Prezes NBP sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem schematów płatniczych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W związku z tym prowadzenie schematu płatniczego, z wyjątkiem trójstronnych schematów płatniczych oraz schematów, które podlegają nadzorowi innego organu w UE albo organu UE, wymaga zezwolenia Prezesa NBP. Zezwolenie Prezesa NBP jest również konieczne do wprowadzania zmian w zasadach funkcjonowania schematu płatniczego.

Punktem odniesienia przy ocenie schematów płatniczych według kryteriów określonych w dalszej części *Polityki* są przepisy prawa krajowego, przepisy prawa unijnego, ogólnie przyjęte międzynarodowe standardy oraz wymagania Unii Europejskiej. Źródłami standardów wykorzystywanych w tym zakresie przez NBP, są następujące regulacje i wytyczne:

- regulacje podstawowe:
 - 1) ustawa o usługach płatniczych, wraz z aktami wykonawczymi,
 - 2) rozporządzenie MIF²¹, wraz z aktami wykonawczymi,
 - 3) rozporządzenie SCA²²,

- wytyczne uzupełniające:
 - 4) *Ramy nadzorcze dla kartowych schematów płatniczych - standardy*²³,
 - 5) *Wytyczne w zakresie oceny kartowych schematów płatniczych pod kątem standardów nadzorczych*²⁴,
 - 6) *Zharmonizowane podejście nadzorcze i standardy nadzorcze dla instrumentów płatniczych*²⁵,

²¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/751 z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie opłat interchange w odniesieniu do transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę (Dz. Urz. UE L 123 z 19.05.2015 r., str. 1).

²² Rozporządzenie delegowane Komisji Europejskiej (UE) 2018/389 z dnia 27 listopada 2017 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących silnego uwierzytelniania klienta i wspólnych i bezpiecznych otwartych standardów komunikacji (Dz. Urz. UE L 69 z 13.03.2018, str. 23).

²³ *Oversight framework for card payment schemes – standards*, EBC, styczeń 2008 r.
<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/oversightfwcardpayments200801en.pdf>

²⁴ *Guide for the assessment of card payment schemes against the oversight standards*, EBC, luty 2015 r.
https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/guideassessmentcpsagainstoversightstandards201502_en.pdf?499089f7f3aab273925ef6d80767b4a5

²⁵ *Harmonised oversight approach and oversight standards for payment instruments*, EBC, luty 2009 r.
<http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/harmonisedoversightpaymentinstruments2009en.pdf>

- 7) *Rekomendacje w zakresie bezpieczeństwa płatności internetowych*²⁶,
- 8) *Wytyczne w zakresie oceny bezpieczeństwa płatności internetowych*²⁷.

Podmiotom, które zamierzają wystąpić o uzyskanie zezwolenia Prezesa NBP na prowadzenie schematu płatniczego lub zmianę zasad funkcjonowania prowadzonego schematu płatniczego, udostępniona jest *Ankieta dla schematów płatniczych*. Wykorzystanie przez wnioskodawcę ankiety ma na celu usprawnienie procesu wydania decyzji przez Prezesa NBP.

3.2.2. Rodzaje schematów płatniczych

Zgodnie z ustawą o usługach płatniczych, wyróżnia się następujące rodzaje schematów płatniczych:

- 1) czterostronny schemat płatniczy (w tym czterostronny system kart płatniczych) – schemat płatniczy, w ramach którego wydawanie instrumentów płatniczych lub usługa *acquiringu* świadczone są przez podmiot (podmioty) inny niż podmiot prowadzący schemat płatniczy;
- 2) trójstronny schemat płatniczy (w tym trójstronny system kart płatniczych) – schemat płatniczy, w ramach którego wydawanie instrumentów płatniczych oraz usługa *acquiringu* są świadczone przez podmiot prowadzący schemat;
- 3) unijny schemat płatniczy (w tym trójstronny oraz czterostronny schemat płatniczy) – schemat płatniczy, którego zasady funkcjonowania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zostały poddane ocenie przez odpowiedni organ nadzoru państwa członkowskiego innego niż Rzeczpospolita Polska lub odpowiedni organ Unii Europejskiej.

Lista schematów płatniczych nadzorowanych przez Prezesa NBP jest publikowana na stronie internetowej NBP²⁸.

3.2.3. Wymagania wynikające z ustawy o usługach płatniczych wobec schematów płatniczych

Czterostronne schematy płatnicze wymagają uzyskania zezwolenia Prezesa NBP na funkcjonowanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zezwolenia Prezesa NBP na wprowadzenie zmian w zasadach funkcjonowania danego schematu płatniczego.

²⁶ *Recommendations for the security of internet payments*, European Forum on the Security of Retail Payments (SecuRe Pay), styczeń 2013 r.

<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/recommendationssecurityinternetpaymentsoutcomeofpcfinalversionafterpc201301en.pdf>

²⁷ *Assessment guide for the security of internet payments*, EBC, luty 2014 r.

<http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/assessmentguidesecurityinternetpayments201402en.pdf>

²⁸ Lista schematów płatniczych jest opublikowana na stronie internetowej <http://www.nbp.pl/systemplatniczy/nadzor/lista-systemow-i-schematow.pdf#page=2>

Trójstronne schematy płatnicze są bezwarunkowo zwolnione z obowiązku uzyskania zezwolenia na funkcjonowanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również z obowiązku uzyskania zezwolenia Prezesa NBP na wprowadzenie zmian w zasadach funkcjonowania danego schematu płatniczego.

Unijne schematy płatnicze są zwolnione z obowiązku uzyskania zezwolenia na funkcjonowanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również z obowiązku uzyskania zezwolenia Prezesa NBP na wprowadzenie zmian w zasadach funkcjonowania danego schematu płatniczego, chyba że zmiana zasad funkcjonowania schematu płatniczego obejmuje działalność prowadzoną wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo Prezes NBP stwierdzi, że zasady funkcjonowania schematu płatniczego nie zapewniają w wystarczającym stopniu bezpieczeństwa lub sprawności funkcjonowania schematu płatniczego albo infrastruktury, systemów płatności lub schematów płatniczych, z którymi schemat płatniczy jest powiązany.

3.2.4. Wymagania sprawozdawcze dla schematów płatniczych

Zgodnie z art. 132zq ust. 1 i 3 ustawy o usługach płatniczych, organizacja płatnicza zobowiązana jest do przekazywania:

- 1) informacji o całkowitej liczbie i wartości przetworzonych i rozliczonych krajowych transakcji płatniczych,
- 2) informacji w zakresie stosowanych przez czterostronny system kart płatniczych wysokości opłat *interchange*,
- 3) informacji o incydentach.

Szczegółowy zakres obowiązków sprawozdawczych określono w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 10 maja 2017 r. w sprawie funkcjonowania schematu płatniczego (Dz. U. z 2017 r. poz. 995).

Organizacjom płatniczym udostępnione są *Wytyczne w zakresie obowiązków sprawozdawczych organizacji płatniczych*, wraz z wzorami formularzy, które umożliwiają wypełnienie obowiązków sprawozdawczych wobec NBP, wynikających z rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie funkcjonowania schematu płatniczego.

3.3. Usługa *acquiringu*

3.3.1. Podstawy prawne i źródła standardów sprawowania nadzoru systemowego

Zgodnie z art. 60 ust. 3 ustawy o usługach płatniczych, począwszy od dnia 7 października 2013 r., Prezes NBP współuczestniczy w sprawowanym przez KNF nadzorze nad krajowymi instytucjami płatniczymi świadczącymi usługę *acquiringu*.

Wydanie przez KNF zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze krajowej instytucji płatniczej, obejmującego świadczenie ww. usługi, wymaga zasięgnięcia opinii Prezesa NBP.

Źródłami standardów wykorzystywanych w tym zakresie przez NBP są następujące regulacje i wytyczne:

- regulacje podstawowe:
 - 1) ustawa o usługach płatniczych, wraz z aktami wykonawczymi,
 - 2) rozporządzenie MIF, wraz z aktami wykonawczymi,
 - 3) rozporządzenie SCA,

- wytyczne uzupełniające:
 - 4) *Zharmonizowane podejście nadzorcze i standardy nadzorcze dla instrumentów płatniczych*,
 - 5) *Wytyczne końcowe w zakresie bezpieczeństwa płatności internetowych*²⁹,
 - 6) *Rekomendacje w zakresie bezpieczeństwa płatności internetowych*,
 - 7) *Wytyczne w zakresie oceny bezpieczeństwa płatności internetowych*,
 - 8) *Rekomendacja dotycząca bezpieczeństwa transakcji płatniczych wykonywanych w internecie przez banki, krajowe instytucje płatnicze, krajowe instytucje pieniądza elektronicznego i spółdzielcze kasy oszczędnościowo – kredytowe*³⁰.

Podmiotom, które zamierzają wystąpić o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze krajowej instytucji płatniczej w zakresie usługi *acquiringu*, udostępniona jest *Ankieta w zakresie świadczenia usługi acquiringu*. Wykorzystanie przez wnioskodawcę ankiety ma na celu usprawnienie procesu dokonania oceny przez Prezesa NBP.

Lista krajowych instytucji płatniczych świadczących usługę *acquiringu* publikowana jest na stronie internetowej KNF³¹.

²⁹ *Final guidelines on the security of internet payments*, EBA, grudzień 2014.,
https://eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/934179/f27bf266-580a-4ad0-aaec-59ce52286af0/EBA-GL-2014-12%20%28Guidelines%20on%20the%20security%20of%20internet%20payments%29_Rev1.pdf?retry=1

³⁰ Rekomendacja dotycząca bezpieczeństwa transakcji płatniczych wykonywanych w internecie przez banki, krajowe instytucje płatnicze, krajowe instytucje pieniądza elektronicznego i spółdzielcze kasy oszczędnościowo – kredytowe, KNF, listopad 2015 r.,
https://www.knf.gov.pl/dla_rynku/regulacje_i_praktyka/rekomendacje_i_wytyczne/Rekomendacja_dot_bezpieczenstwa_transakcji_platniczych?articleId=54680&p_id=18

³¹ <https://erup.knf.gov.pl/View/faces/subjectsList.xhtml>

3.3.2. Wymogi sprawozdawcze dla agentów rozliczeniowych³²

Zgodnie z art. 14a ustawy o usługach płatniczych, agent rozliczeniowy zobowiązany jest do przekazywania kwartalnych informacji o prowadzonej działalności w zakresie świadczenia usługi *acquiringu*.

Szczegółowy zakres obowiązków sprawozdawczych, jak również wzory formularzy, określono w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 15 października 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu przekazywania informacji Narodowemu Bankowi Polskiemu przez agentów rozliczeniowych, wydawców instrumentów płatniczych oraz wydawców pieniądza elektronicznego (Dz. U. z 2014 r. poz. 1427).

Powyższe obowiązki sprawozdawcze zostały wprowadzone na potrzeby prowadzenia analiz polskiego systemu płatniczego, w szczególności przygotowywania cyklicznych opracowań dotyczących kart płatniczych, ale mogą być wykorzystane również w celach sprawowania nadzoru systemowego.

3.4. Systemy rozrachunku papierów wartościowych

3.4.1. Podstawy prawne i źródła standardów sprawowania nadzoru systemowego

Zgodnie z art. 48 ust. 16, art. 50 ust. 2, art. 68a ust. 5 i art. 68b ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, począwszy od dnia 21 października 2009 r., Prezes NBP współuczestniczy w sprawowanym przez KNF nadzorze nad podmiotami prowadzącymi systemy rozrachunku papierów wartościowych. Udzielenie zezwolenia na prowadzenie izby rozrachunkowej oraz zmiany w jej regulaminie, a także zmiany w regulaminie Krajowego Depozytu i spółki zależnej, której Krajowy Depozyt przekazał wykonywanie czynności – w zakresie wskazanym w ww. przepisach, w tym w zakresie dotyczącym zasad funkcjonowania prowadzonych przez te podmioty systemów rozrachunku papierów wartościowych – wymaga zasięgnięcia opinii Prezesa NBP.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 rozporządzenia CSDR, NBP uczestniczy w udzielaniu CDPW przez KNF zezwoleń i w sprawowanym przez ten organ nadzorze nad nimi.

Głównym punktem odniesienia wykorzystywanym przy ocenie systemów rozrachunku papierów wartościowych są przepisy powszechnie obowiązującego prawa. Szczególnie ważne znaczenie w

³² Zasadniczo niniejszy podrozdział skierowany jest do krajowych instytucji płatniczych świadczących usługę *acquiringu*, wobec których Prezes NBP sprawuje nadzór systemowy. Niemniej jednak należy zaznaczyć, że obowiązki sprawozdawcze w tym zakresie dotyczą również innych kategorii dostawców usług płatniczych posiadających status agenta rozliczeniowego, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy o usługach płatniczych, w tym m.in. banków krajowych, instytucji kredytowych, oddziałów banków zagranicznych, SKOK, instytucji pieniądza elektronicznego.

W tym kontekście ma rozporządzenie CSDR, które w przedmiotowym zakresie stanowi w znacznej części transpozycję *Zasad* do unijnego porządku prawnego. Rozporządzenie to, obok przepisów prawa krajowego, jest podstawowym źródłem norm określających zasady funkcjonowania systemów rozrachunku papierów wartościowych, a także uzupełniającym źródłem kompetencji banków centralnych w przedmiotowym obszarze.

Źródłami standardów wykorzystywanych przez NBP jako punkt odniesienia przy ocenie systemów rozrachunku papierów wartościowych prowadzonych przez CDPW, Krajowy Depozyt, jak również przez spółkę, której Krajowy Depozyt przekazał wykonywanie czynności związanych z dokonywaniem rozrachunku, NBP oraz izby rozrachunkowe są następujące regulacje i wytyczne:

- regulacje podstawowe:
 - 1) rozporządzenie CSDR wraz z aktami wykonawczymi,
 - 2) ustawa o ostateczności rozrachunku, wraz z aktami wykonawczymi,
 - 3) ustawa o obrocie instrumentami finansowymi, wraz z aktami wykonawczymi,
- wytyczne uzupełniające:
 - 4) *Zasady*, w części dotyczącej systemów rozrachunków papierów wartościowych i centralnych depozytów papierów wartościowych,
 - 5) *Zasady – metodologia oceny*, w części dotyczącej systemów rozrachunków papierów wartościowych i centralnych depozytów papierów wartościowych,
 - 6) *Stosowanie zasad dotyczących infrastruktury rynków finansowych do infrastruktury rynków finansowych prowadzonej przez banki centralne*, w części dotyczącej systemów rozrachunku papierów wartościowych,
 - 7) *Wytyczne w zakresie bezpieczeństwa infrastruktury rynków finansowych w cyberprzestrzeni*.

Standardy określone w rozporządzeniu CSDR stanowią regulację podstawową wyłącznie przy dokonywaniu oceny systemów rozrachunku papierów wartościowych prowadzonych przez CDPW, Krajowy Depozyt, jak również przez spółkę, której Krajowy Depozyt przekazał wykonywanie czynności związanych z dokonywaniem rozrachunku, oraz NBP.

NBP uznaje *Zasady* oraz *Zasady – metodologia oceny* (pkt 4 i 5 wytycznych uzupełniających, o których mowa powyżej) za punkt odniesienia o charakterze pomocniczym i uzupełniającym. Oznacza to w szczególności, iż standardy określone w ww. wytycznych mogą stanowić źródło interpretacji oraz oceny sposobu i stopnia spełniania poszczególnych wymogów wynikających z rozporządzenia CSDR. W odniesieniu do systemowo ważnych systemów rozrachunku papierów wartościowych prowadzonych przez inne podmioty niż CDPW, NBP uznaje standardy określone

w ww. wytycznych za podstawowy punkt odniesienia, obok aktów prawa powszechnie obowiązującego.

Do systemów rozrachunku papierów wartościowych prowadzonych przez izby rachunkowe sklasyfikowanych zgodnie z pkt 3.3.2. jako pozostałe systemy rozrachunku papierów wartościowych stosuje się wyłącznie regulacje podstawowe wymienione w pkt 2 i 3.

3.4.2. Klasyfikacja systemów rozrachunku papierów wartościowych

Do kategorii systemowo ważnych systemów rozrachunku papierów wartościowych zalicza się:

- 1) systemy rozrachunku papierów wartościowych prowadzone przez CDPW w rozumieniu rozporządzenia CSDR,
- 2) inne systemy rozrachunku papierów wartościowych, których zakres możliwych zakłóceń jest istotny z punktu widzenia stabilności krajowego systemu finansowego.

System rozrachunku papierów wartościowych, który nie spełnia warunków uznania go za systemowo ważny, klasyfikuje się do kategorii pozostałych systemów rozrachunku papierów wartościowych.

Lista systemów rozrachunku papierów wartościowych wraz z ich klasyfikacją jest publikowana na stronie internetowej NBP³³.

3.4.3. Wymagania wynikające z *Zasad* dla poszczególnych kategorii systemów rozrachunku papierów wartościowych

NBP stosuje do oceny systemowo ważnych systemów rozrachunku papierów wartościowych standardy zawarte w dokumencie *Zasady*, w zakresie zależnym od poniższej kwalifikacji systemu.

W związku z powyższym do oceny:

- systemów rozrachunku papierów wartościowych prowadzonych przez CDPW oraz do tych podmiotów zastosowanie mają zasady nr 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 i 23,
- innych systemów rozrachunku papierów wartościowych sklasyfikowanych jako systemowo ważne mają zastosowanie zasady nr 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 i 23.

³³ Lista systemów rozrachunku papierów wartościowych jest opublikowana na stronie internetowej <http://www.nbp.pl/systemplatniczy/nadzor/lista-systemow-i-schematow.pdf#page=4>

W przypadku oceny pozostałych systemów rozrachunku papierów wartościowych zasady nie mają zastosowania. W tym przypadku stosuje się wyłącznie ogólne przepisy prawa powszechnie obowiązującego.

3.4.4. Wymagania sprawozdawcze dla systemów rozrachunku papierów wartościowych

Zgodnie z art. 68f ust. 1 i 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, podmiot prowadzący system rozrachunku papierów wartościowych zobowiązany jest do przekazywania:

- 1) danych dotyczących bieżącego funkcjonowania systemu rozrachunku papierów wartościowych, cyklicznie albo po wystąpieniu określonego zdarzenia,
- 2) informacji o incydentach.

Szczegółowy zakres obowiązków sprawozdawczych określono w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 8 maja 2017 r. w sprawie danych i informacji przekazywanych przez podmioty prowadzące depozyt papierów wartościowych, system rejestracji instrumentów finansowych niebędących papierami wartościowymi oraz system rozrachunku (Dz. U. z 2017 r. poz. 948).

Podmiotom prowadzącym systemy rozrachunku papierów wartościowych udostępnione są *Wytyczne w zakresie obowiązków sprawozdawczych podmiotów prowadzących system rozrachunku w zakresie działalności rozrachunkowej oraz Wytyczne w zakresie obowiązków sprawozdawczych podmiotów prowadzących depozyt papierów wartościowych lub system rejestracji instrumentów finansowych niebędących papierami wartościowymi*, wraz ze wzorami formularzy, które umożliwiają wypełnienie obowiązków sprawozdawczych wobec NBP, wynikających z rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie danych i informacji przekazywanych przez podmioty prowadzące depozyt papierów wartościowych, system rejestracji instrumentów finansowych niebędących papierami wartościowymi oraz system rozrachunku.

3.5. Systemy rozliczeń papierów wartościowych

3.5.1. Podstawy prawne i źródła standardów sprawowania nadzoru systemowego

Zgodnie z art. 48 ust. 16, art. 50 ust. 2, art. 66 ust. 2, art. 68a ust. 5, art. 68b ust. 1 i art. 68d ust. 3 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, począwszy od dnia 21 października 2009 r., Prezes NBP współuczestniczy w sprawowanym przez KNF nadzorze nad podmiotami prowadzącymi systemy rozliczeń papierów wartościowych. Udzielenie zezwolenia na prowadzenie izby rozliczeniowej oraz zmiany w jej regulaminie, a także zmiany w regulaminie Krajowego Depozytu i spółki zależnej, której Krajowy Depozyt przekazał wykonywanie czynności – w zakresie wskazanym w ww. przepisach, w tym w zakresie dotyczącym zasad funkcjonowania prowadzonych przez te podmioty systemów rozliczeń papierów wartościowych – wymaga

zasięgnięcia opinii Prezesa NBP. Dodatkowo z dniem 30 stycznia 2015 r. uprawnienia Prezesa NBP zostały rozszerzone na mocy art. 173d ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Na podstawie tego przepisu Prezes NBP wydaje opinię w przedmiocie wprowadzenia przez KNF czasowego zakazu inwestowania przez CCP całości lub części kapitału własnego we wszystkie lub niektóre rodzaje instrumentów finansowych lub czasowego zakazu przyjmowania do rozliczania przez CCP wszystkich lub niektórych rodzajów transakcji.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 rozporządzenia EMIR, NBP jest uprawniony do uczestnictwa w kolegium nadzorczym dla CCP. W związku z tymi uprawnieniami począwszy od grudnia 2013 r. NBP jest członkiem kolegium utworzonego dla KDPW_CCP S.A.

Głównym punktem odniesienia wykorzystywanym przy ocenie systemów rozliczeń papierów wartościowych są przepisy powszechnie obowiązującego prawa. Szczególnie ważne znaczenie w tym kontekście ma rozporządzenie EMIR, które w przedmiotowym zakresie stanowi w znacznej części transpozycję *Zasad* do unijnego porządku prawnego. Rozporządzenie to, obok przepisów prawa krajowego, jest podstawowym źródłem norm określających zasady funkcjonowania systemów rozliczeń papierów wartościowych, a także uzupełniającym źródłem kompetencji banków centralnych w przedmiotowym obszarze.

Źródłami standardów wykorzystywanych przez NBP jako punkt odniesienia przy ocenie systemów rozliczeń papierów wartościowych prowadzonych przez CCP, Krajowy Depozyt, jak również przez spółkę, której Krajowy Depozyt przekazał wykonywanie czynności związanych z rozliczaniem transakcji, niebędącą CCP, oraz izbę rozliczeniową są następujące regulacje i wytyczne:

- regulacje podstawowe:
 - 1) rozporządzenie EMIR wraz z aktami wykonawczymi,
 - 2) ustawa o ostateczności rozrachunku, wraz z aktami wykonawczymi,
 - 3) ustawa o obrocie instrumentami finansowymi, wraz z aktami wykonawczymi,
- wytyczne uzupełniające:
 - 4) *Zasady*, w części dotyczącej CCP,
 - 5) *Zasady – metodologia oceny*, w części dotyczącej CCP,
 - 6) *Wytyczne w zakresie bezpieczeństwa infrastruktury rynków finansowych w cyberprzestrzeni*,
 - 7) *Zasady publikowania danych ilościowych przez kontrahentów centralnych*³⁴.

³⁴ *Public quantitative disclosure standards for central counterparties*, CPMI-IOSCO, luty 2015 r., <http://www.bis.org/cpmi/publ/d125.pdf>

Standardy określone w rozporządzeniu EMIR stanowią regulację podstawową wyłącznie przy dokonywaniu oceny systemów rozliczeń papierów wartościowych prowadzonych przez CCP.

NBP uznaje *Zasady* oraz *Zasady – metodologia oceny* (pkt 4 i 5 wytycznych uzupełniających, o których mowa powyżej) za punkt odniesienia o charakterze pomocniczym i uzupełniającym w stosunku do systemów rozliczeń papierów wartościowych, które zostały zaliczone do kategorii systemowo ważnych. Oznacza to w szczególności, iż standardy określone w tych dokumentach mogą stanowić źródło interpretacji oraz oceny sposobu i stopnia spełniania poszczególnych wymogów wynikających z rozporządzenia EMIR.

W odniesieniu do systemów rozliczeń papierów wartościowych prowadzonych przez Krajowy Depozyt, jak również przez niebędącą CCP spółkę, której Krajowy Depozyt przekazał wykonywanie czynności związanych z rozliczaniem transakcji, oraz przez izby rozliczeniowe stosuje się wyłącznie ogólne przepisy prawa powszechnie obowiązującego wymienione w pkt 2 i 3.

3.5.2. Klasyfikacja systemów rozliczeń papierów wartościowych

Do kategorii systemowo ważnych systemów rozliczeń papierów wartościowych zalicza się systemy rozliczeń prowadzone przez CCP.

System rozliczeń papierów wartościowych, który nie spełnia warunku uznania go za systemowo ważny, klasyfikuje się do kategorii pozostałych systemów rozliczeń papierów wartościowych.

Lista systemów rozliczeń papierów wartościowych wraz z ich klasyfikacją jest publikowana na stronie internetowej NBP³⁵.

3.5.3. Wymagania wynikające z *Zasad* dla systemów rozliczeń papierów wartościowych

Do oceny systemów rozliczeń papierów wartościowych prowadzonych przez podmioty będące CCP pod względem spełniania *Zasad* zastosowanie mają zasady nr 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 i 23.

Do pozostałych systemów rozliczeń papierów wartościowych zastosowanie mają wyłącznie przepisy prawa powszechnie obowiązującego.

³⁵ Lista systemów rozliczeń papierów wartościowych jest opublikowana na stronie internetowej <http://www.nbp.pl/systemplatniczy/nadzor/lista-systemow-i-schematow.pdf#page=5>

3.5.4. Wymagania sprawozdawcze dla systemów rozliczeń papierów wartościowych

Zgodnie z art. 68f ust. 1 i 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, podmiot prowadzący system rozliczeń papierów wartościowych zobowiązany jest do przekazywania:

- 1) danych dotyczących bieżącego funkcjonowania systemu rozrachunku papierów wartościowych, cyklicznie albo po wystąpieniu określonego zdarzenia,
- 2) informacji o incydentach.

Szczegółowy zakres obowiązków sprawozdawczych określono w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie danych i informacji przekazywanych przez podmioty prowadzące depozyt papierów wartościowych, system rejestracji instrumentów finansowych niebędących papierami wartościowymi oraz system rozrachunku.

Podmiotom prowadzącym systemy rozliczeń papierów wartościowych udostępnione są *Wytoczne w zakresie obowiązków sprawozdawczych podmiotów prowadzących system rozrachunku w zakresie działalności rozliczeniowej*, wraz ze wzorami formularzy, które umożliwiają wypełnienie obowiązków sprawozdawczych wobec NBP, wynikających z rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie danych i informacji przekazywanych przez podmioty prowadzące depozyt papierów wartościowych, system rejestracji instrumentów finansowych niebędących papierami wartościowymi oraz system rozrachunku.

4. Kryteria oceny

Kryteriami stosowanymi przy ocenie systemów płatności, schematów płatniczych, systemów rozrachunku i systemów rozliczeń papierów wartościowych oraz świadczenia usługi *acquiringu* są:

- zgodność z przepisami obowiązującego prawa,
- zapewnienie sprawności funkcjonowania systemu/schematu/świadczenia usługi *acquiringu*,
- zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania systemu/schematu/świadczenia usługi *acquiringu*.

Regulacje podstawowe i wytyczne uzupełniające, określone w rozdziale 3, wyznaczają standardy niezbędne do oceny pod kątem zapewniania sprawności i bezpieczeństwa funkcjonowania danego systemu/schematu/świadczenia usługi *acquiringu*.

W procesie sprawowania nadzoru systemowego w stosunku do systemów, które NBP prowadzi lub na które NBP wywiera wpływ w drodze uprawnień właścicielskich, stosuje się odpowiednio te same kryteria i wymagania jak w odniesieniu do pozostałych systemów. Odstępstwa od stosowania tych samych kryteriów i wymogów mogą wynikać jedynie z prowadzonej przez NBP polityki pieniężnej i zadań związanych z zarządzaniem płynnością. Mogą one dotyczyć wyłącznie zagadnień związanych z zarządzaniem, ryzykiem kredytowym, zabezpieczeniami, ogólnym ryzykiem biznesowym i wymogami dotyczącymi określania zasad dostępu i uczestnictwa w systemie. Żaden wymóg wynikający ze stosowanych kryteriów oceny nie powinien prowadzić do ograniczenia polityki NBP w zakresie:

- określania katalogu podmiotów, dla których mogą być prowadzone rachunki banku centralnego i zasad prowadzenia tych rachunków,
- udzielania kredytu przez bank centralny,
- zabezpieczenia akceptowanego w ramach operacji kredytowych,
- utrzymania stabilności finansowej (w tym w zakresie procedur stosowanych na wypadek upadłości uczestników),
- strategii inwestycyjnej banku centralnego,
- zasad prowadzenia polityki pieniężnej.

Dokonując oceny systemów, które NBP prowadzi lub na które wywiera wpływ w drodze uprawnień właścicielskich, NBP ogranicza potencjalny konflikt interesów, poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań organizacyjnych, zapewniających niezależną od siebie realizację funkcji właścicielskich i nadzorczych w ramach NBP.

5. Narzędzia sprawowania nadzoru systemowego

Nadzór systemowy nad systemem płatniczym jest sprawowany poprzez:

- 1) wydawanie przez Prezesa NBP zezwolenia na prowadzenie systemu płatności oraz zmianę zasad jego funkcjonowania,
- 2) wydawanie przez Prezesa NBP zezwolenia na prowadzenie schematu płatniczego oraz zmianę zasad jego funkcjonowania,
- 3) wydawanie przez Prezesa NBP, na wniosek KNF, opinii w zakresie:
 - a) udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze krajowej instytucji płatniczej, obejmującego świadczenie usługi *acquiringu*,
 - b) udzielenia zezwolenia na prowadzenie izby rozliczeniowej lub izby rozrachunkowej,
 - c) zatwierdzania przez KNF regulaminów:
 - Krajowego Depozytu,
 - wykonywanych czynności przez spółki zależne Krajowego Depozytu,
 - izby rozliczeniowej,
 - izby rozrachunkowejoraz zmian do tych regulaminów,
 - d) wprowadzenia czasowego zakazu inwestowania przez CCP całości lub części kapitału własnego we wszystkie lub niektóre rodzaje instrumentów finansowych lub czasowego zakazu przyjmowania do rozliczania przez CCP wszystkich lub niektórych rodzajów transakcji,
- 4) uczestniczenie w kolegium nadzorczym dla CCP,
- 5) współpracę z KNF w zakresie udzielenia zezwolenia CDPW oraz nadzoru nad nim,
- 6) dokonywanie ocen funkcjonowania systemów, schematów oraz świadczenia usługi *acquiringu*,
- 7) monitorowanie funkcjonowania systemów, schematów i świadczenia usług, w tym:
 - a) zbieranie oraz analizę danych statystycznych i informacji,
 - b) wyjaśnianie incydentów występujących w systemach, schematach oraz dotyczących sposobu świadczenia usługi *acquiringu*,
 - c) bieżącą współpracę z podmiotami prowadzącymi systemy, schematy oraz świadczącymi usługę *acquiringu*,
- 8) wydawanie zaleceń podmiotowi prowadzącemu system płatności,
- 9) wydawanie zaleceń podmiotowi prowadzącemu schemat płatniczy,
- 10) wydawanie decyzji o uchyleniu zezwolenia na prowadzenie systemu płatności,
- 11) wydawanie decyzji o czasowym, częściowym lub całkowitym wstrzymaniu funkcjonowania systemu płatności,

- 12) wydawanie decyzji o uchyleniu zezwolenia na prowadzenie schematu płatniczego,
- 13) wydawanie decyzji o czasowym, częściowym lub całkowitym wstrzymaniu funkcjonowania schematu płatniczego,
- 14) bieżącą współpracę z KNF, w zakresie niewymienionym w punktach 3-7,
- 15) współpracę z innymi podmiotami, w tym z zagranicznymi organami nadzoru,
- 16) podejmowanie innych działań na rzecz sprawnego i bezpiecznego funkcjonowania systemu płatniczego.

6. Informacja o sprawowaniu nadzoru systemowego

Zgodnie z zasadą jawności i przejrzystości, NBP przedstawia do publicznej wiadomości informacje o podejmowanych przez siebie działaniach w zakresie nadzoru systemowego. W szczególności przedstawia informacje na ten temat w publikowanych sprawozdaniach z działalności NBP, raportach nadzorczych oraz ocenach funkcjonowania polskiego systemu płatniczego.

Na stronie internetowej NBP³⁶ publikowane są informacje dotyczące sprawowanego nadzoru systemowego oraz dokumenty umożliwiające wypełnianie przez IRF obowiązków sprawozdawczych wobec NBP.

³⁶ <http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/systemplatniczy/nadzor/systemy.html> oraz <http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/systemplatniczy/nadzor/raportysprawozdawcze.html>

Spis skrótów

BIS	<i>Bank for International Settlements</i> , Bank Rozrachunków Międzynarodowych
CCP	kontrahent centralny
CDPW	centralny depozyt papierów wartościowych
CSDR	<i>Central Securities Depositories Regulation</i> , rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 909/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie usprawnienia rozrachunku papierów wartościowych w UE i w sprawie centralnych depozytów papierów wartościowych oraz zmiany dyrektywy 98/26/WE, dyrektywy 2014/65/UE oraz rozporządzenia (UE) Nr 236/2012 (Dz. U. UE L 257 z dnia 28.08.2014 r., str. 1)
CPMI	<i>Committee on Payments and Market Infrastructures</i> , Komitet ds. Płatności i Infrastruktur Rynku
CPSS	<i>Committee on Payment and Settlement Systems</i> , Komitet ds. Systemów Płatności i Rozrachunku
CROE	<i>Cyber resilience oversight expectations for financial market infrastructures</i> , EBC grudzień 2018 r.; Wymagania nadzorcze w zakresie odporności cybernetycznej dla infrastruktur rynku finansowego
EBC	Europejski Bank Centralny
EMIR	<i>European Market Infrastructure Regulation</i> , rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji (Dz. U. UE L 201 z dnia 27.07.2012 r., str. 1)
IRF	infrastruktura rynku finansowego
IOSCO	<i>International Organization of Securities Commissions</i> , Międzynarodowa Organizacja Komisji Papierów Wartościowych
Krajowy Depozyt	Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A.
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego
MIF	<i>Multilateral Interchange Fee</i> , rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/751 z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie opłat interchange w odniesieniu do transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę (Dz. Urz. UE L 123 z 19.05.2015, str. 1)
MiFID2	<i>Markets in Financial Instruments Directive 2</i> , dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów

- finansowych oraz zmieniająca dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE (Dz. U. UE L 173 z dnia 12.06.2014 r., str. 349)
- MiFIR *Market in Financial Instruments Regulation*, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 600/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. U. UE L 173 z dnia 12.06.2014 r., str. 84)
- NBP Narodowy Bank Polski
- PSD2 *Payment Services Directive 2*, dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego zmieniająca dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylająca dyrektywę 2007/64/WE (Dz. Urz. UE L 337 z 23.12.2015, str. 35)
- PFMIs *Principles for financial market institutions*, CPSS-IOSCO (obecnie CPMI-IOSCO), kwiecień 2012 r., <http://www.bis.org/cpmi/publ/d101a.pdf>
- SCA Strong Customer Authentication, rozporządzenie delegowane Komisji Europejskiej (UE) 2018/389 z dnia 27 listopada 2017 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących silnego uwierzytelniania klienta i wspólnych i bezpiecznych otwartych standardów komunikacji (Dz. Urz. UE L 69 z 13.03.2018, str. 23)

Wykaz załączników

- Załącznik nr 1 Wykaz zasad dotyczących infrastruktury rynków finansowych
- Załącznik nr 2 Zakres odpowiedzialności
- Załącznik nr 3 Wykaz zasad, które mają zastosowanie do poszczególnych kategorii systemów płatności, systemów rozrachunku i systemów rozliczeń papierów wartościowych

Załącznik nr 1

Wykaz zasad dotyczących infrastruktury rynków finansowych³⁷

Zasada 1: Podstawa prawna

IRF powinna mieć dobrze ugruntowaną, jednoznaczną i przejrzystą oraz możliwą do wyegzekwowania podstawę prawną w odniesieniu do każdego istotnego aspektu swojej działalności we wszystkich właściwych jurysdykcjach.

Zasada 2: Zarządzanie

IRF powinna mieć jednoznaczne i przejrzyste zasady zarządzania, które wspierają bezpieczeństwo i sprawność IRF, stabilność całego systemu finansowego, pozostałe stosowne działania na rzecz interesu publicznego oraz cele odpowiednich interesariuszy.

Zasada 3: System kompleksowego zarządzania ryzykiem

IRF powinna dysponować solidnym systemem zarządzania ryzykiem, pozwalającym na kompleksowe zarządzanie ryzykiem prawnym, kredytowym, płynności, operacyjnym oraz innymi rodzajami ryzyka.

Zasada 4: Ryzyko kredytowe

IRF powinna skutecznie dokonywać pomiaru, monitorować i zarządzać ekspozycjami kredytowymi wobec uczestników oraz tymi, które wynikają z realizowanych procesów w zakresie płatności, rozliczeń i rozrachunków. IRF powinna utrzymywać środki finansowe wystarczające do pełnego pokrycia ekspozycji kredytowej wobec poszczególnych uczestników z zachowaniem wysokiego poziomu zaufania. Ponadto CCP zaangażowany w czynności o bardziej złożonym profilu ryzyka lub o

³⁷ Niniejszy wykaz został opracowany na podstawie dokumentu pt. *Zasady dotyczące infrastruktury rynków finansowych (Principles for financial market infrastructures*, CPSS-IOSCO (obecnie CPMI-IOSCO), kwiecień 2012 r.

<http://www.bis.org/cpmi/publ/d101a.pdf>) i stanowi tłumaczenie podstawowej treści zasad zawartych w tym dokumencie.

systemowym znaczeniu w wielu jurysdykcjach powinien utrzymywać dodatkowe środki finansowe, wystarczające do pokrycia potrzeb wynikających z wielu możliwych scenariuszy warunków skrajnych, obejmujących, m.in. niewykonanie przez dwóch uczestników oraz ich podmioty powiązane zobowiązań, które mogłyby potencjalnie w odniesieniu do CCP skutkować największą łączną ekspozycją kredytową w skrajnych, lecz prawdopodobnych warunkach rynkowych. Wszyscy pozostali CCP powinni utrzymywać dodatkowe środki finansowe, wystarczające do pokrycia potrzeb wynikających z wielu możliwych scenariuszy warunków skrajnych, obejmujących m.in. niewykonanie przez uczestnika oraz jego podmioty powiązane zobowiązań, które mogłyby potencjalnie w odniesieniu do CCP skutkować największą łączną ekspozycją kredytową w skrajnych lecz prawdopodobnych warunkach rynkowych.

Zasada 5: Zabezpieczenia

IRF, która żąda zabezpieczeń, aby zarządzać swoją ekspozycją kredytową lub ekspozycją swoich uczestników, powinna przyjmować zabezpieczenie o niskim ryzyku kredytowym, płynności oraz rynkowym. IRF powinna także ustalić i egzekwować należycie ostrożne wskaźniki redukcji wartości zabezpieczeń oraz limity koncentracji.

Zasada 6: Depozyty zabezpieczające

CCP powinien pokryć swoje ekspozycje kredytowe wobec uczestników w odniesieniu do wszystkich produktów poprzez skuteczny system depozytów zabezpieczających, który bazuje na ryzyku i podlega regularnym przeglądom.

Zasada 7: Ryzyko płynności

IRF powinna skutecznie mierzyć, monitorować swoje ryzyko płynności i zarządzać nim. Powinna utrzymywać płynne środki we wszystkich odpowiednich walutach, wystarczające do rozrachunku zobowiązań płatniczych tego samego dnia oraz, w stosownych sytuacjach, zobowiązań śróddziennych i wielodniowych, z zachowaniem wysokiego poziomu zaufania, w przypadku wielu możliwych scenariuszy warunków skrajnych obejmujących, w szczególności, niewykonanie przez uczestnika oraz jego podmioty powiązane zobowiązań, co mogłoby skutkować dla IRF największym

łącznym zobowiązaniem w zakresie płynności w skrajnych lecz prawdopodobnych warunkach rynkowych.

Zasada 8: Ostateczność rozrachunku

IRF powinna przeprowadzić pełny i pewny ostateczny rozrachunek, co najmniej przed końcem dnia, na który przypada termin dostarczenia na rachunki papierów wartościowych i środków pieniężnych. Jeżeli jest to konieczne lub bardziej wskazane, IRF powinna zapewnić ostateczny rozrachunek w trybie śróddziennym lub w czasie rzeczywistym.

Zasada 9: Rozrachunki pieniężne

IRF powinna dokonywać rozrachunku pieniężnego w pieniądzu banku centralnego, o ile jest to wykonalne i dostępne. Jeżeli nie wykorzystuje się pieniądza banku centralnego, IRF powinna zminimalizować i ściśle kontrolować ryzyko kredytowe i płynności wynikające z zastosowania pieniądza banku komercyjnego.

Zasada 10: Dostawy fizyczne

IRF powinna wyraźnie określić swoje zobowiązania w zakresie dostawy fizycznej instrumentów lub towarów oraz powinna rozpoznawać ryzyko związane z taką dostawą fizyczną, monitorować je i zarządzać nim.

Zasada 11: Centralne depozyty papierów wartościowych

CDPW powinien posiadać odpowiednie zasady i procedury wspomagające integralność emisji papierów wartościowych oraz pozwalające minimalizować ryzyko związane z przechowywaniem i przenoszeniem papierów wartościowych oraz zarządzać tym ryzykiem. CDPW powinien przechowywać papiery wartościowe w formie immobilizowanej lub zdematerializowanej w celu ich przeniesienia za pomocą zapisu księgowego.

Zasada 12: Systemy rozrachunku oparte na wymianie wartości

Jeżeli IRF dokonuje rozrachunku transakcji obejmujących dwa powiązane zobowiązania (np. transakcji papierami wartościowymi lub transakcji wymiany walut), powinna ona wykluczyć ryzyko niespełnienia zobowiązania przez jedną ze stron, uzależniając ostateczny rozrachunek jednego zobowiązania od ostatecznego rozrachunku drugiego zobowiązania.

Zasada 13: Zasady i procedury dotyczące niewykonania zobowiązań przez uczestników

IRF powinna mieć skuteczne, jednoznacznie określone zasady i procedury zarządzania przypadkami niewykonania zobowiązań przez uczestników. Zasady i procedury należy opracować w taki sposób, aby umożliwić IRF terminowe podjęcie działań w celu ograniczenia strat i presji na płynność oraz aby w dalszym ciągu wykonywała ona swoje zobowiązania.

Zasada 14: Wyodrębnianie i przenoszenie

CCP powinien mieć zasady i procedury umożliwiające wyodrębnianie i przenoszenie pozycji klientów uczestnika oraz zabezpieczeń wniesionych na rzecz CCP odnoszących się do tych pozycji.

Zasada 15: Ogólne ryzyko prowadzenia działalności

IRF powinna rozpoznać ogólne ryzyko prowadzenia działalności, monitorować je i zarządzać nim, a także powinna utrzymywać aktywa płynne netto, finansowane z kapitału własnego, na poziomie wystarczającym na pokrycie potencjalnych strat związanych z prowadzeniem działalności, aby mogła nieprzerwanie prowadzić działalność operacyjną i świadczyć usługi w razie wystąpienia takich strat. Ponadto płynne aktywa netto powinny być zawsze wystarczające, aby zapewnić prowadzenie działań naprawczych lub przeprowadzenie uporządkowanej likwidacji działalności i usług o istotnym znaczeniu.

Zasada 16: Ryzyko powiernicze i inwestycyjne

IRF powinna chronić własne aktywa oraz aktywa swoich uczestników, a także minimalizować ryzyko poniesienia straty na aktywach oraz opóźnienia w dostępie do

tych aktywów. Inwestycje IRF powinny być dokonywane w instrumenty charakteryzujące się minimalnym ryzykiem kredytowym, rynkowym i płynności.

Zasada 17: Ryzyko operacyjne

IRF powinna rozpoznać ewentualne źródła ryzyka operacyjnego, zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne, a także ograniczyć ich wpływ, korzystając z odpowiednich systemów, polityki, procedur i mechanizmów kontroli. Systemy powinny być opracowane w taki sposób, aby zapewnić wysoki stopień bezpieczeństwa i niezawodności operacyjnej, a także wykazywać odpowiednią, skalowalną wydajność. Zarządzanie ciągłością działania powinno mieć na celu terminowe przywrócenie działalności operacyjnej oraz wypełnienie zobowiązań IRF, w tym na wypadek wystąpienia zakłócenia na dużą skalę lub znaczącego zakłócenia.

Zasada 18: Wymogi dotyczące dostępu i uczestnictwa

IRF powinna mieć obiektywne, oparte na analizie ryzyka oraz podane do publicznej wiadomości kryteria uczestnictwa, zapewniające równy i otwarty dostęp.

Zasada 19: Struktura uczestnictwa pośredniego

IRF powinna rozpoznać istotne ryzyko, na które jest narażona, wynikające z porozumień w sprawie uczestnictwa pośredniego, monitorować to ryzyko i zarządzać nim.

Zasada 20: Połączenia operacyjne IRF

IRF ustanawiająca połączenie operacyjne z jedną lub więcej IRF powinna rozpoznawać i monitorować ryzyko związane z tymi połączeniami oraz zarządzać nim.

Zasada 21: Sprawność i skuteczność

IRF powinna charakteryzować się sprawnością i skutecznością w spełnianiu wymogów swoich uczestników oraz rynków, które obsługuje.

Zasada 22: Procedury i standardy wymiany informacji

IRF powinna korzystać z odpowiednich, ogólnie przyjętych międzynarodowych procedur i standardów wymiany informacji lub przynajmniej dostosować się do nich w celu usprawnienia realizacji płatności, rozliczeń, rozrachunków oraz rejestrowania danych.

Zasada 23: Ujawnianie zasad, kluczowych procedur i danych rynkowych

IRF powinna posiadać jednoznaczne i wyczerpujące zasady i procedury oraz powinna udostępniać wystarczające informacje pozwalające uczestnikom na dokładne zrozumienie ryzyka, opłat oraz innych istotnych kosztów ponoszonych przez nich w związku z uczestnictwem w IRF. Wszelkie adekwatne zasady oraz kluczowe procedury powinny zostać podane do wiadomości publicznej.

Zasada 24: Ujawnianie danych rynkowych przez repozytoria transakcji

Repozytorium transakcji powinno terminowo udostępniać odpowiedniej jakości dane właściwym organom oraz opinii publicznej, zgodnie z ich potrzebami.

Załącznik nr 2

Zakres odpowiedzialności³⁸

Odpowiedzialność A: Regulacja, nadzór ostrożnościowy i nadzór systemowy nad IRF

IRF powinny podlegać odpowiednim, skutecznym regulacjom, nadzorowi ostrożnościowemu oraz nadzorowi systemowemu ze strony banku centralnego, regulatora rynku lub innego właściwego organu.

Odpowiedzialność B: Kompetencje i zasoby umożliwiające realizację uprawnień regulacyjnych oraz sprawowanie nadzoru ostrożnościowego i nadzoru systemowego

Banki centralne, regulatorzy rynku oraz inne właściwe organy powinny posiadać uprawnienia i zasoby umożliwiające skuteczną realizację ich obowiązków w zakresie regulowania, sprawowania nadzoru ostrożnościowego i nadzoru systemowego nad IRF.

Odpowiedzialność C: Ujawnianie polityki w odniesieniu do IRF

Banki centralne, regulatorzy rynku oraz inne właściwe organy powinny wyraźnie określić i ujawnić swoją politykę wobec IRF w zakresie regulacji, nadzoru ostrożnościowego i nadzoru systemowego.

Odpowiedzialność D: Stosowanie zasad dotyczących IRF

Banki centralne, regulatorzy rynku oraz inne właściwe organy powinny przyjąć *Zasady* dotyczące infrastruktury rynków finansowych opracowane przez CPSS-IOSCO oraz konsekwentnie je stosować.

Odpowiedzialność E: Współpraca z innymi organami

Banki centralne, regulatorzy rynku oraz inne właściwe organy powinny współpracować ze sobą zarówno w kraju, jak i na arenie międzynarodowej, w zależności od potrzeb, w celu promowania bezpieczeństwa i sprawności IRF.

³⁸ Niniejszy wykaz został opracowany na podstawie dokumentu pt. *Zasady dotyczące infrastruktury rynków finansowych (Principles for financial market infrastructures (PFMIs))*, CPSS-IOSCO (obecnie CPMI-IOSCO), kwiecień 2012 r. <http://www.bis.org/cpmi/publ/d101a.pdf>) i stanowi tłumaczenie podstawowej treści zakresu odpowiedzialności zawartego w tym dokumencie.

Załącznik nr 3

Wykaz zasad, które mają zastosowanie do poszczególnych kategorii systemów płatności, systemów rozrachunku i systemów rozliczeń papierów wartościowych

Systemy płatności

Zasady	Systemowo ważne systemy płatności	Istotne systemy płatności detalicznych	Pozostałe systemy płatności detalicznych
1. Podstawa prawna	X	X	X
2. Zarządzanie	X	X	X
3. System kompleksowego zarządzania ryzykiem	X	X	X
4. Ryzyko kredytowe	X		
5. Zabezpieczenia	X		
7. Ryzyko płynności	X		
8. Ostateczność rozrachunku	X	X	X
9. Rozrachunki pieniężne	X	X	
12. Systemy rozrachunku oparte na wymianie wartości ³⁹	X		
13. Zasady i procedury dotyczące niewykonania zobowiązań przez uczestników	X	X	X
15. Ogólne ryzyko prowadzenia działalności	X	X	
16. Ryzyko powiernicze i inwestycyjne	X		
17. Ryzyko operacyjne	X	X	X
18. Wymogi dotyczące dostępu i uczestnictwa	X	X	X
19. Struktura uczestnictwa pośredniego	X		
21. Sprawność i skuteczność	X	X	X
22. Procedury i standardy wymiany informacji	X	X	
23. Ujawnianie zasad, kluczowych procedur i danych rynkowych	X	X	X

³⁹ Zasada 12 ma zastosowanie wyłącznie do systemów płatności wysokokwotowych, w których występuje rozrachunek oparty na wymianie wartości.

Systemy rozrachunku i systemy rozliczeń papierów wartościowych

Zasady	Systemy rozrachunku prowadzone przez centralne depozyty papierów wartościowych	Inne systemy rozrachunku papierów wartościowych zaliczone do kategorii systemowo ważnych	Systemy rozliczeń prowadzone przez kontrahentów centralnych
1. Podstawa prawna	X	X	X
2. Zarządzanie	X	X	X
3. System kompleksowego zarządzania ryzykiem	X	X	X
4. Ryzyko kredytowe	X	X	X
5. Zabezpieczenia	X	X	X
6. Depozyty zabezpieczające			X
7. Ryzyko płynności	X	X	X
8. Ostateczność rozrachunku	X	X	X
9. Rozrachunki pieniężne	X	X	X
10. Dostawy fizyczne	X	X	X
11. Centralne depozyty papierów wartościowych	X		
12. Systemy rozrachunku oparte na wymianie wartości	X	X	X
13. Zasady i procedury dotyczące niewykonania zobowiązań przez uczestników	X	X	X
14. Segregacja i przenoszalność			X
15. Ogólne ryzyko prowadzenia działalności	X	X	X
16. Ryzyko powiernicze i inwestycyjne	X	X	X
17. Ryzyko operacyjne	X	X	X
18. Wymogi dotyczące dostępu i uczestnictwa	X	X	X
19. Struktura uczestnictwa pośredniego	X	X	X
20. Połączenia operacyjne IRF	X	X	X
21. Sprawność i skuteczność	X	X	X
22. Procedury i standardy wymiany informacji	X	X	X
23. Ujawnianie zasad, kluczowych procedur i danych rynkowych	X	X	X

www.nbp.pl

